

Za zadovoljevanje večine skupnostnih potreb narodu zadostuje lastna državna oblast. Za zadovoljevanje nekaterih širših potreb, ki niso kulturno specifične, stopajo narodi v medsebojno pogodbeno povezavo, v smislu katere nastajajo skupne večnarodne zveze in ustanove, katerih pristojnosti, sestava in poslovanje se razvijajo v pogodbeno določenih okvirih.

Ciril A. Zebot

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Novejši družbeni in politični razvoj v Jugoslaviji se giblje v smeri naraščajočega pritiska za uveljavljanje izvirne suverenosti republik. Pritisk v tej smeri je zaradi izrazitih kulturnih posebnosti ter kričnega gospodarskega izkoriščanja in zaposlavljanja posebno močan in vztrajen v Sloveniji. Ta razvoj narekuje tudi Slovincem v svetu, da podprejo novo slovensko državno in demokratično uveljavljanje.

Ciril A. Zebot

LETNIK XXI. — VOLUME XXI. 1. Jan.—1. Feb. 1970 Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada.

ŠTEVILKA 1.—2.— NUHMBER 1.—2.

SLOVENSKI JEZUITI SAMOSTOJNI

General jezuitskega reda p. Peter Arrupe je izdal 31. julija 1969 poseben odlok, po katerem postanejo jezuiti v Sloveniji samostojna pod-provinca (provinca mora imeti zadostno število lastnih ustanov, kar pomeni, da so od tega časa naprej avtonomna skupina v okviru slovenske asistencije. Prvi predstojnik nove enote je p. Pavle Berden, ki se je po končanih pravnih študijah odločil za redovniški poklic.

Slovenska viceprovinca je imela ob ustanovitvi 88 članov—40 duhovnikov, 27 sholastikov ter 21 bratov. Od teh jih je nad polovico v misijonih ali v osrednjih ustanovah Cerkve (46). V jezuitskem redu po svetu je še precejšnje število Slovencev, ki pa vsaj zaenkrat ne pripadajo slovenski enoti — cenijo, da jih je kakih 30.

ZAPOSILITEV ŽEN V KANADI

Po najnovejših podatkih Zenskakega urada v delavnem ministruvju v Ottawi je kazala zaposlitev žensk v Kanadi naslednjo sliko:

Vsaka tretja žena v Kanadi je zaposlena — od možkih trije od štirih.

Število zaposlenih žensk je bilo 2,4 milijon a — porast za 66% v zadnjem desetletju. Povprečna starost delavk je bila 37,2 leta. Nad polovico — 52% — jih je imelo manj kot 35 let.

Odstotek poročenih žensk v delovnih vrstah se je zvišal v 10 letih od 17,1% na 29,6%. Med zaposlenimi ženskami jih je bilo 55% poročenih. —fs.

SPREMEMBE V KANADSKI SOCIALNI ZAKONODAJI

V letu 1970 stopijo v veljavo nove določbe, ki so bile predvidene v zakonu o kanadskem pokojninskem načrtu (Canada Pension Plan).

Ze nekaj let sem se je vsako leto znižala starost oseb, ki so dobile pravico do splošne pokojnine (Old Age Security Pension). S 1. januarjem 1970 imajo pravico do nje vsi, ki so dosegli 65. leto starosti in so živeli v Kanadi predpisano dobo. Sprva je bila starost določena na 70. leto. S tem je tudi končana izredna pokojnina, ki so jo mogli potrebiti do 65. leta, predno so dosegli pravico do redne pokojnine. Po podatkih ministruvstva za socialno blaginjo bo to pomenilo porast upokojencev za kakih 250.000 oseb.

S 1. januarjem 1970 stopijo v veljavo tudi določbe zakona o kanadskem pokojninskem načrtu, ki določajo plačilo pokojnine onespoblim osebam, ki so prispevale v ta sklad. Pokojnina ima to dodatno vrednost za onespobljene, da se njihova pokojnina preračuna, kakor da bi prispevali prispevke vse do svojega 65. leta. Poleg pokojnine onespoblim osebam so predvideni tudi prispevki za nepreskrbljene otroke.

Za redno pokojnino kot tudi za pokojnino onespoblimcem je treba napraviti prošnjo. Kdor je upravičen do teh ugodnosti, naj se oglasi v najbližjem uradu CCP, v Quebecu pa naj se obrne na Quebec Pension Board (po možnosti v francoščini, kar bo pospešilo rešitev prošnje). —fs.

SLOVAŠKI PISATELJ ZA SVOBODNO SLOVAŠKO

Po poročilu ABN Correspondence (sept.-oktober 1969, str. 26) je objavila prva številka študentskega lista „Reflex“ v Bratislavi intervju z znanim slovaškim piscem Rudolfom Slobodo, v katerem je izjavil:

„Sem za neodvisno slovaško državo katerekoli vrste. Seveda ne sme biti država take vrste, ki ne bi odgovarjala Slovakom. Slovaki niso tako razpoloženi kot bi se mogli sklepati iz značaja sedanjega stanja. Njihova

vlada naj bi bila sestavljena iz predstavnikov vseh odtenkov političnega mnenja. Če bi taka država obstajala, bi se mogla imenovati svobodna država. Po mojem mnenju obstajajo na Slovaškem naslednja reprezentativna politična mnenja: ekstremen protikomunistični tok, srednja skupina, ki zavzema praktično stališče se vedno prilagodi ter tako imenovani čisti komunisti.“

Po izidu številke je bilo listu prepovedano izhajanje za dva meseca. —fs.

BOŽIČNI OBISKI DVEH ŠKOFOV

Kardinal Cooke, ki je vojaški škof v Zedinjenih državah, je prebil božične praznike — kot njegov prednik pokojni kardinal Spellman — med vojniki v Vietnamu in drugih predelih Azije.

Škof Antulio Parilla-Bonilla, ki nima nikakih škofijskih obveznosti ki pa poučuje na državni univerzi v San Juanu ter na katoliški univerzi v Ponce (Puerto Rico; pred leti je bil na osem-mesečnem tečaju v Coadyjevem inštitutu v Antigonishu), je obiskal ameriške vojske v vojaških ječah, zlasti one, ki so v ječi, ker so se uprli vojaški službi v Vietnamu. —fs.

Planica je v športnem svetu znana po svoji veliki smučarski skakalnici, na kateri je 1936 Avstrijec Josef Bradl dosegel razdaljo 100 m, l. 1941 tik pred vojno pa je Nemec Gering to razdaljo povečal kar na 118 m. Po vojni je na isti skakalnici dosegel največji skok v njeni 32-letni zgodovini Čeh Jiri Raška leta 1966. Dosegel je razdaljo 130 m.

Med tem so nastale skakalnice velikanske tudi drugod: v Oberstdorfu v Nemčiji, v Kulmu v Avstriji in v Vikersundu na Norveškem. Na tej je Avstrijec Bachler poletel 145 m in postavil nov svetovni rekord. Tako je Planica nehala biti skakalnica rekordov.

Ta okolnost je vzpodbudila slovenske športne kroge, da so se odločili za zgraditev nove vele-skakalnice.

Na lanskim mednarodnih tekmovanjih je sodelovalo 54 tekmovalcev iz 33 držav. Se prvi dan je Norvežan Wirkola poletel na novi skakalnici 156 m. Za njim je Čeh C. Raška postavil nov svetovni rekord s poletom v razdaljo 164 m, Vzhodni Nemec Wolf pa je zadnji dan tekmovanja, 3. marca, postavil nov svetovni rekord: 165 m. V jugoslovanski državni ekipi je Stefančič, ki je dvakrat izboljšal Sli-barjev jugoslovanski rekord 141 m, najprej na 147 in nato še na 150 metrov.

Slovenski škofoje so naslovili posebno pismo svojim vernikom doma in na tujem da izseljensko nedeljo, ki jo v Sloveniji praznujejo v začetku adventa. V njem svarijo pred nepremišljenim izseljevanjem tistih, ki odhajajo iz domovine brez prave potrebe, in vabijo tiste, ki so se izselili, naj ostanejo zvesti veri ter narodu, pri čemer jim bodo v oporo slovenski duhovniki. —fs.

Komunisti v Jugoslaviji iz zaslvi v Sloveniji nočejo nič slišati o želji vernikov, da bi imeli na nappolgo vsaj nekaj časa za verske programe na radijskih in televizijskih postajah. Vzhodna Nemčija, ki prav gotovo ne velja za tolerantno državo, pa dovoljuje radijske verske programe vsaka dva tedna. —fs.

Na Reki so ustanovili Institut za teološko kulturo laikov. S predavanji, tečaji, knjižnico ter vajami bo skušal dvigniti institut versko izobrazbo. Za vpis je potrebna končana srednja šola. —fs.

Xavier Colege v Sydneyu, N.S., je uvedel triletni tečaj za voditelje delavskih strokovnih organizacij. Predavanja bodo ob večerih in bodo obsegala štiri obvezne predmete in dva predmetna, ki jih bomo mogli kandidati izbrati iz petih neobveznih predmetov. Kdor bo tečaje uspešno končal, bo dobil posebno spričevalo „labour leadership certificate“, ki sicer ne bo imelo iste veljave kot redna diploma, bo pa prav gotovo vodilo hitreje do vodilnih mest v delavskih organizacijah. —fs.

PREDLOG ZA MEDDRUŠTVENI ODBOR

Z leve na desno: g. Robert Kream predstavnik provincialnega ministruvstva za socialne in družinske uslužnosti — oddelek za starostne probleme g. N.S. Bojčević psihiatrčni socialni dela-

vec na torontskem oddelku za šolstvo in svetovalec gornjemu odboru, ga. E. Pasternak voditeljica ukrajinskega doma za stare, tajnica in blaginjska odbora, predsednik odbora in naš urednik g. V. Mauko ter podpredsednik, č.g. Paszko—sestaneč je bil 26. jan. letos. Udeležila se ga je okrog 70 zainteresiranih in obljubilo pomoč. Vidi novico pod: Toronto.

Slovinci v Melbourne v Avstraliji so dobili drugega duhovnika. Iz Slovenije je prispel franciškski pater Stane Zemljak ki bo pomagal v dušnem pastirstvu p. Baziliju Valentinu.

Avstralska radijska postaja 3AR je prenašala skladbo Slovenca Primoža Ramovša „Music Funebre“, ki jo je izvajal orkester francoskega državnega radija. Napovedovalec je povedal, da je skladatelj Slovenec.

Rehabilitacija „Stalina“ v Sovjetski zvezi je napovedal podtalni list „Kronika sorodnih dogodkov“, ki ga vlada kljub vsem prizadevanjem ne more uničiti. List je začel izhajati l. 1968. Doslej je uspelo izdati deset števil, ki jih potem skrivaj razpečavajo in tudi prepisujejo. Kronika prinaša zlasti novice o preganjanju inteligence. Obletnica Stalinoevega rojstnega dneva 21. decembra je dokazala, da je bila napoved točna. S postritvijo režima v Sovjetski zvezi, ki jo napoveduje rehabilitacija Stalina, bo še težje in bolj nevarno izraziti na kakršenkoli način nesoglasje s partijsko linijo. —fs.

Zveza družin s številnimi otroki ter mladih družin Nemčije in Nemška družinska zveza sta po večletnem tesnem sodelovanju sklenili, da se bosta odselej povezali v enotno organizacijo, ki se imenuje Nemška družinska zveza — Deutscher Familienverband. —fs.

Kanada bo prispevala za svetovni prehranbeni načrt (World Food Program) v letih 1969 in 1970 27 milijonov v blagu in 8,1 milijona v gotovini. —fs.

Novembra je bil v ljubljanski stolnici predvajan Verdijev REQUIEM. Izvajal ga je Consortium musicum, solisti pa so bili Marija Gorec, Božena Glavak, Anton Dermota ter Tomislav Neralič. —fs.

Po podatkih študije Harvardске ter Pennsilvanske univerze je nad 50% moških studentov, ki so izvršili samomor, izgovoril zgodaj očeta (bodisi da je umrl ali se ločil). Drugi važni činitelj je bila vzgoja v zavodih — proč od družine. —fs.

Svetovno znana družboslovca Sheldon in Eleanor Glueck, ki sta posvečali več desetletij študiju delinkventne mladine, sta objavila kot svoj zaključek, da je vse delo za zmanjšanje delinkvence med mladino brezuspešno, če ne bo upeslo prebrat staršev, da morajo izboljšati družinsko življenje v domovih. Vsi drugi programi, kot boljše prilike za zabavo itd. so koristni, vendar šele kot dopolnilno dobre domače vzgoje. fs.

IZOBRAZBENO STANJE SLOVENCEV

Stane Možina objavlja v Nasih razgledih (5. decembra 1969) nekaj podatkov o izobrazbi Slovencev.

Prebivalstvo Slovenije (nad 10 let starosti) je imelo l. 1961 naslednjo stopnjo šolanja:

vrsta šole	število	odstotek
brez šole	23.157	1,8
osnovna šola	1.047.460	80,5
srednja in poklicna šola	204.431	15,7
višja šola	5.347	0,4
visoka šola	15.036	1,2
vseh	1.295.431	100,0

Po številu slušateljev na visokih šolah v starostni dobi od 20 do 24 let je bila Slovenija l. 1966 daleč za Združenimi državami (43% te tarostne skupine) toda pred mnogimi drugimi državami. V Sloveniji je bilo na visokih šolah 8% te tarostne skupine (v Jugoslaviji 8,7%), v Italiji 6,9%, v Angliji 4,8%. Kljub temu je število diplomiranih na 10.000 prebivalcev padlo od l. 1964 od 7,5 na 6,1 let 1968. Slovenija tudi zaostaja po številu diplomirancev za povprečjem Jugoslavije za 1. 1968 (6,5), za Hrvaško (8,7), za Makedonijo (7,4) in za Srbijo (6,9). Še slabša je primerjava diplomirancev na 10.000 zaposlenih, kjer je povprečje za Jugoslavijo 36,4, za Slovenijo pa komaj 20,5. Slovenija je na predzadnjem mestu. —fs.

Od Zveze društev slovenskih protikomunističnih borcev TABOR smo prejeli naslednji poziv s prošnjo za objavo. — Uredništvo

VSEM DEMOKRATIČNIM SLOVENCEM!

V tem „Vetrinjskem letu“, ko se spominjamo dvanajst tisoč slovenskih domobrancev, zločinsko in brez sodbje pomorjenih pred petindvajsetimi leti, smatramo, da je naša dolžnost nadaljevati boj za svobodo naše domovine, kot to od nas zahteva čas.

S svojim zločinom nad tisoči slovenskih domobrancev, je komunistična partija neizpodbitno dokazala, da se v letih 1941 — 1945, ni borila proti tujim osvajalcem, temveč proti lastnim bratom, za dosego komunistične revolucije!

Zato v tem petindvajsetem letu pokolja naših najboljših bratov in očetov javno obtožujemo krivce tega masovnega zločina in zlasti vse one, ki so pri tem osebno sodelovali. Med temi so mnogi, ki so tedaj in danes zavzemali vodilna mesta v vodstvu partije in države. Se posebej pa pritevamo med te krivce Mitjo Ribičiča, sedanjega predsednika jugoslovanske zvezne vlade in osebnega udeleženca strahotnega zločina nad slovenskimi domobranci.

Z zadosenjem spremljamo sedanje pojave drobljenja politične avtoritete komunistične partije v Sloveniji, tako v političnem, kot gospodarskem življenju in smatramo, da leži v tem procesu, ki ga ne bo več mogoče ustaviti, iskrica upanja da bo tiranija KP slednjice zrušena ter da bo naši domovini vrnjena resnična svoboda, z vsemi državljanskimi pravicami. Samo politično svoboden in gospodarsko močan slovenski narod bo mogel preživeti sedanje viharje ter ohraniti svoje življenje in izročila.

Slovinci, Slovenke! Ob praznovanju tragičnega jubileja Vetrinjske žaloigre, strmino svoje vrste, zahtevajmo glasno in brez-pogojno priznanje veličine žrtve naših padlih najboljših, za naš narod pa vse pravice, ki mu kot zrelemu narodu pripadajo.

Bodimo živa veja narodnega telesa, odklanjajmo pa vsako spravo s komunističnimi zločinci!

Januar 1970.

Glavni odbor ZDSPB TABOR

V zadnji letnik bogoslovja Kristusa Kralja v Mission City, B.C. se je vpisal franciškski pater John Rešič iz Hrvaške. Rodil se je v Buliču. Po opravljeni vojaški službi je vstopil v francišksko bogoslovje v Makarski l. 1964. V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1969.

Zadnje leto bogoslovja bo končal v Kanadi, da se obenem izpolni v angleščini, ker bo deloval med Hrvati v Kanadi. Ze sedaj pomaga ob nedeljah franciškskemu patru Budimiru na hrvaški župniji v Vancouveru. —fs.

50 LET TEOLOŠKE FAKULTETE V LJUBLJANI

Za 50-letnico teološke fakultete je objavila Družina (9. novembra) kratek članek dr. Marijana Smolika IZ ZGO-DOVINE, ki ga ponatiskujemo. — Uredništvo.

Študij bogoslovnih ved ima v Ljubljani že staro tradicijo. Od kar so leta 1595 jezuiti začeli delovati v Ljubljani, so poskrbeli, da s na svoji gimnaziji poučevali tudi pripravnike za duhovniški poklic. Tak poseben pouk je namreč zahteval tridentinski koncil: vsaka škofija naj bi imela semenišče za vzgojo duhovnikov. Razen jezuitske sta v 17. in 18. stoletju v Ljubljani delovali tudi franciškska in avguštinska teološka šola.

Škofijsko semenišče v Ljubljani se je kot zavod začelo šele leta 1717, ko je bila v glavnem dozdana sedanja stavba, a študirali so tudi njegovi gojenci na jezuitski šoli v 19. stoletju so pod Francozi in pozneje učili teologijo na državnem liceju. Ta je bil neka oblika univerze. Šele l. 1851 je škofijsko semenišče postalo tudi znanstveni zavod za študij teologije, kar je ostal do ustanovitve ljubljanske univerze pred 50 leti.

Leta 1919 so dne 3. decembra začeli predavati prvi profesorji državne teološke fakultete novoustanovljene univerze: Aleš in France Ušeničnik ter Janez Zore. V prvem semestru so se jim pridružili še Josip Srebrnič Franc Ksaver Lukman, Matija Slavič in Andrej Snoj, v drugem pa Gregorij Rožman, Josip Ujčič, Janez Fabijan, Mihael Opekca, Josip Demšar, Stanko Premrl, Franc Kimovec in Franc Ksaver Grivec. Večina teh prvih profesorjev je delovala dolga desetletja, nekateri kar štirideset let.

Znanstveno je fakulteta delovala zlasti z izdajanjem revije „Bogoslovni vestnik“ (1921-1945; ter od 1965 dalje), pa seveda z delom v seminarjih in z vod-

stvom študija bodočih doktorjev teologije. V času državne fakultete jih je bilo promoviranih 42, od leta 1952 dalje pa še 25.

Do leta 1950 je bila teološka fakulteta del ljubljanske univerze. Naslednji dve leti je bila samostojna državna visoka šola, nato pa je postala najvišji cer-

kveni učni zavod v Sloveniji. Njen veliki kancler, to je najvišji cerkveni predstojnik, je vsakokratni ljubljanski škof.

Zadnji dve šolski leti deluje poseben oddelek fakultete tudi v Mariboru, kjer študirajo višji letniki bogoslovcev mariborske škofije.

JUGOSLOVANSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA

Konferenca škofov Jugoslavije sredi novembra 1969 se je udeležilo 8 nadškofov, 15 škofov in 1 apostolski administrator. Zasedanjen je predsedoval dr. Jože Pogačnik, ker je predsedniško mesto nezasedeno in so škofje na zasedanju izglasovali, da bodo počakali z volitvijo predsednika, dokler ne bo imenovan novi zagrebški škof. Po konferenci sta se nadškofa Pogačnik in Franič sestala z zastopniki katoliškega tiska, katerim sta dala poročilo ter odgovarjala na vprašanja.

Škofje so sklenili med drugim, da bodo prošili Zvezno skupščino, naj izda zakon, po katerem bodo imeli bogoslovci enake vojaške ugodnosti kot so priznane ostalim študentom. Ker država ni privolila, da bi priznala cerkvene praznike, bodo škofje prosili sv. Stolico, da se spremene prazniki, ki padejo na dneve med tednom (z izjemo božiča), v s.praznike. Prošili bodo tudi za priznanje sobotne večerne maše kot izpolnitev nedeljske obveznosti, kadar bi verniki imeli težave z nedeljsko mašo.

Duhovniki so dobili posebno poslanico ki daje pastoralna navodila v zvezi z okrožnico Hu-

manae vitae.

Za izseljence bodo ustanovili dva sveta — enega za Slovence in enega za Hrvate.

Škofje so tudi odobrili, da smejo verniki zdržek od mesa ob petkih (razen v postu) nadomestiti s kakimi drugimi premagovanji. Duhovnike pa stara postna zapoved še vedno veže, kadar so doma in nimajo gostov. Na ugovor časnikarjev da tako razlikovanje zopet veča razliko med duhovniki in laiki, je nadškof Pogačnik izjavil, da so duhovniki nekaj posebnega.

Časnikarji so stavili škofoma več vprašanj, med njimi tudi, ali so bili škofje vprašani za svet glede novega zakona o verskih skupnostih. Dr. Pogačnik je odgovoril, da ne pač pa škofje upajo, da bodo, predno bo predlog poslan v zbornico. Nekdo je tudi vprašal, kakšno je stališče škofov do nameravanega prevoza „nizozemskega katekizma“. Dr. Pogačnik je dejal, da nima škofje nič proti izdaji. Katekizem bo moral imeti dovoljenje za tisk kardinala Alfrinka, ki ga bo pa dal samo, če bodo dodana tudi pojasnila papeške komisije. —fs.

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates \$4.00 per year; 30c per copy

Advertising 1 column x 1" \$2.80

Published monthly by
Slovenian National Federation of Canada

Member of C.E.P.F.

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado 4 \$, za Argentino 250 pezov, za Brazilijo 60 kruzeirov, za Anglijo 20 šilingov, za Avstrijo 35 šilingov, za Avstralijo 2.50 avstr. L., za Italijo in Trst 800 lir, za Francijo 600 frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi „Slovenske poti“.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

Med Slovinci

Toronto

• Uredništvo "Slovenske Države" se pridružuje čestitkam jubilejnim — zlato poročence — ma g. Stefanu in ga. Neži Stugelj, ki sta se posebej obhajala slovesnost v slovenski cerkvi v Novem Torontu 10. jan. letos, ko je ljubnik obnovil obred iz pred 50. let. Zvečer pa so se zbrali sorodniki, prijatelji in znanci v dvorani na večerjo. Slavjenca je pozdravil in se jima zahvalil za vse dobro, kar sta storila za družino, narod in Boga, sin dr. Leopold Stukelj iz Ottawe. Na slovesnosti je bila tudi hčerka ga. Stefka, poročena Pavlin z družino! Se na mnoga leta, — kličemo in — Bog vaju živi!

• Posebni odbor, katerega predsednik je urednik našega lista ("Ontario Intercommitee on Aging") je 26. Jan. 1970. "položil račune" o svojem delu v preteklem letu. Vsi odborniki in člani so prostovoljno in delajo brezplačno. Z dosedanjim delom, so se vsi navzoči strinjali in je odbor dobil novo nalogo, da se pesnijo v širše telo z imenom "Inter-group Council", ki bi naj začel kmalu z delom. Naloga tega "Councila" bi med drugim bila razvidna iz točk programa, ki bodo obsegala delo za izboljšanje vživljanja vseljenec, sodelovanje obstoječih organizacij in uslužnosti, predlaganje nasvetov in študije problemov, iskanja pomoči za etnične organizacije, časopise, radio programe in pomoč na področju zdravja, podpor, vselevanja, izobrazbe itd. Seveda

vse možnosti v tem poročilu niso posebej našteje.

• Na obnem zboru Hranilnice in Posojilnice J.E. Kreka, so člani, ki so se vpletem številu odzvali povabilu, izvolili na izpraznjena mesta odbornikov kar iste, kot so bili v preteklem letu. Člani so izvedeli iz poročil različnih odborov, kako je njihova ustanova uspešno delovala v preteklem letu. Po obnem zboru se je razvil živahen popoldan ob pogrnjenih mizah.

Chicago

• Fantka so dobili pri dr. Goriševci družini v Elmhurstu, Ill. Krstili pa so ga Gregorij Jožef. Delal bo družbo sestric Mileni in bratu Danielu in pa po male mangel očku in mami. Naše čestitke vsem skupaj. Bog daj, da bi rastle v milosti pred Bogom in pri ljudeh.

• Božične praznike smo kar lepo obhajali. V soboto pred prazniki je bila prav posrečena slovenska radijska ura. Peli so slovenski pevci in pevke iz različnih delov sveta, p. Odilo pa je podal prav lepo božično misel. Pri polnočni in pri pozni maši na Božič je bila latinska peta maša. Pevci so se dobro postavili. Zasluga dr. Alfreda Fišingerja in — še nekoga — pevci imajo tudi dobrega dirigenta v osebi Janeza Arka.

• Farne šole so imeli tekne v govorinstvu. Naša farna šola se je dobro odrezala. Miriam Leskova je dobila trofejo v njenem oddelku, Barbara Crnekovic je dobila medaljo, Kristina Fojščak priznanje ter Mihael Korosec tretjo nagrado.

• Malo zabave se je obetalo za nedeljo zvečer 14. decembra. Napovedano je bilo predavanje jugo-konzula dr. Mirka Zgurja o predmetu: Gospodarski razvoj Slovenije in njen vpliv na jugoslovansko gospodarstvo. Mož je menda zaslutil, da bodo na dnevnem redu vprašanja, kate-

FISHINGERJA POČAŠČENA V CHICAGU

Lanski 25. oktober je bil za Slovence v Chigaku res pomemben dan, velik slovenski praznik. Slovenska radijska ura, ki jo vodita požrtvovalna dr. Lud. vik in Corrine Leskova, je praznovala 19. obletnico obstoja in obnem tudi proslavila 51. obletnico, ko se je slovenski narod otresel tujega avstro-ogrškega jarma.

Velika svetoštevanska dvorana se ni bila nikdar tako polna. Nekdo je rekel: „Kot slanički smo bili stisnjeni...“ Prišli se ne le prijatelji slovenskega radijskega programa in slovenske pesmi iz Chigaga, bili so v velikem številu navzoči tudi Slovenci iz Milwaukeeja, Sheybugana, Jolleta in drugod.

Program je začel predsednik S.A.R.C. dr. Ludvik Leskova, kar sta bili zapeti ameriška in slovenska himna. „Gospodična rim ne bo kos v stilu jugopartije. Ni ga bilo. Prav tako! Naj sklicatelji zastanka vedo, da ni zaželen.“

• Spet novi slovenski doktor! Kar ponosni moramo biti na našo mladino. Sam ne vem, koliko doktorjev že imamo in to fantje, ki so zapustili Slovenijo skupno s svojimi stariši. Manj ljivo so se učili in se smejo sedaj s ponosom postaviti v vrste akademsko izobraženih ljudi. Eden od teh je Andrej Fišinger. Dosegal je doktorat v teoretični kemiji in sedaj profesor na Vassa College, je New York. Gospod doktor je sin farnega organista dr. Alfreda Fišingerja. Iskreno čestitamo, gospod doktor!

• Smrt blage žene. V ponedeljek je bila položena k večnemu počitku ga. Marija Kastelic. Lansko jesen, dasi že hudo bolna, sta z možem Francem obhajala zlato poroko z mašo v

slovenskega dne“, Rosemarie Gomilar, je v narodni noši prečitala governerjevo in županovo proglasitev slovenskega dne, častnim gostom je pripela šopke.

Posebna in glavna točka programa, ki je privlačil goste od blizu in daleč, je bil nastop pevkega zbora Korotan iz Clevelanda. Je bil to dogodek izrednega pomena in velikega glasbenega užitka. Odveč bi bilo naštevati vse točke pestrega pevkega sporeda. Reči smemo, da je vsaka odpeta pesem užgala in so bili pevci pod spretnim vodstvom inž. Frančka Gorenška delni velikega aplavza. Slišali smo mešani, ženski in moški zbor ter soliste.

Zastopnik župana Delay-a, alderman Vito Marzullo je pozdravil prireditve v imenu mesta Chigago. Navdušeno je bil sprejet govor kongresnika Romana Pučinskega. V govoru je poudaril med drugim tudi to: „Imeli smo razne izgrede, toda Slovencev ni bilo med njimi. Slovenski očetje in matere vedo kako vzgajati svojo mladino. Vsa čast Slovence!“

Veliko je bilo zantmanje, kdo bo letos dobil slovensko nagrado. Te časti sta bila deležna g. dr. Alfred Fišinger in njegova žena ga. Metoda. Če kdo izmed vseh dosedanjih odlikovancev, sta prav Fišingerjeva vredna te časti. Dr. Alfred Fišinger na glasbenem področju, sedaj je organist slovenske fare sv. Stefan, gospa Metoda pa je neumorna delavka na številnih kulturnih področjih, zlasti se je doslej odlikovala pri pripravih za slo-

hiši njunega sina Cirila. Bila je stara nad 80 let. Stiri sinove so pobili komunisti. Sedaj so se srečali v večnosti. Mir in pokoj njeni duši, ostalim pa iskreno sožalje.

vensko božičnico v Museum of Science and Industry ter pri nastopu Slovencev na „Folk Fair“ na Navj Pier. Povsod so se Slovenci po zaslugi in trdem delu gospe Metode Fišinger lepo izkazali. Razni angleški časopisi so pisali o tem dogodku. „Lawndale News“ je prinesel tudi sliko obeh odlikovancev ter omenil tudi ostale članke družine, ki so vsi na odličnih mestih ter zavedni Slovenci. Odlikovanje jima je izročil Mr. Fred Orzech, član uredništva dnevnika Chicago Today.

Na bakreni plaketi je urezano naslednje besedilo: „1969 — Slovensko odlikovanje podeljeno Alfredu in Metodi Fišinger. V duhu darežljivosti in z umetniško sposobnostjo sta doprinesla lep delež k večjemu upoštevanju slovenskih kulturnih tradicij.“

Fišingerja sta tudi upravičeno ponosna na svoje otroke. Sin Peter je zdravnik, zaposlen v Washingtonu pri raziskovanju raka, drugi sin Andrej je profesor kemije na Vassar kolegiju, Tomaž deluje v Mirovni legiji (Peace Corps) v Peruju in hčerka gđc. Mojca je študentka na drž. učiteljskem kolegiju v Chigagu.

Zelimo jima še mnogo uspehov ter izrekamo iskrene čestitke.

Prireditve so obiskali poleg kongresnika Pučinskega in aldermana Vita Marzulla tudi kongresnik Frank Anunzio, ki je v kongresu dne 23. oktobra govoril o Slovincih in o njihovi predanosti Ameriki, poštenosti in delavnosti ter o kulturnem udejstevovanju. Omenil je tudi osvoboditev izpod avstro-ogrškega jarma 29. oktobra 1918, delo misijonarja škofa Friderika Baraga med Indijanci ter o pripravah za njegovo beatifikacijo. Videli smo tudi državnega poslanca Matt Ropa, državnega senatorja Sam Romano sodnika visjega sodišča Tadeus Adesko, komisarja okraja Cook, Charles Bonka, ter predstavnike vseh

večjih bratskih in podpornih organizacij v Ameriki, tudi Lige, starešinstva, Save in SNZ.

Po končanem programu je odličen orkester Tivoli pod vodstvom Janeza Arka razgibal plešale. Razvil se je pester družben večer. To je bila doslej ena najlepših prireditev S.A.R.C. Bog daj še mnogo takih!

Prihodnji festival slovenskega dneva bo v soboto, 24. oktobra 1970, na kar že sedaj opozarjamo javnost.

—Lč.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

POKRAJINA PREVZAME

ODGOVORNOST ZA
NEPREMISNINSKA

OBDAVCENJA

S prvim januarjem 1970. je prevzela Pokrajinska vlada odgovornost, ki zadeva vsakega davkoplačevalca Ontario — prenovljeno obdavčenje po prodajni vrednosti.

Cilj vlade je:

1. Doseči popolnoma enaki način obdavčenja nepremičnin s pomočjo prenovljenega obdavčenja nepremičnin v Pokrajini na enaki podlagi — po prodajni vrednosti. Vlada bo skušala to storiti do 1975. leta.

2. Doseči enako in pravično obdavčenje nepremičnin. Tisočinski način, ki so ga vpostavile lokalne oblasti, jemljejo v obzir obdavčevalne podatke. Če ti niso vedno enaki za enake nepremičnine, ali če niso zadostni, ali če so zbrani na različni način, se bo pokazala neenakost v obdavčenju.

3. Vpostaviti novo razsodišče za pregled obdavčitev — ("Assessment Review Court"), ki bo pretresalo pritožbe vsled obdavčitev.

4. Dovoliti več časa, v katerem bodo lastniki nepremičnin lahko izpraznili in pregledali svoje obdavčitve in izboljšali način za pritožbo.

Prenovljeno obdavčenje po prodajni ceni bo pomenilo, da bodo ugotovili nekateri lastniki, da se je višina njihovega plačila povečala, nekatere se bodo znižale in nekatere bodo ostale neizpremenjene. (To je poleg normalnega zvišanja po tisočinskem načinu ("mill rate").

V glavnem bo to prenovljeno obdavčenje zavzelo pokrajinski obseg — po prodajni vrednosti — v letu 1971.

Pokrajina je zato razdeljena v sedem obdavčevalnih okrožij, katero vsako vodi obdavčevalni ravnatelj.

Vsako obdavčevalno okrožje je razdeljeno na štiri ali pet okrajev, ki se ravna po množini posestev in zemljepisni velikosti.

Nov "Assessment Review Court" bo prevzel večino delovanja, ki ga je popreje opravljal "Courts of Revision", predsednik in podpredsednik bosta člana odvetniške zbornice Ontaria.

V pogledu časa pritožb za lastnike nepremičnin, pravi nova uredba, da se podaljša čas s tem da se sedaj mora poslati obdavčevalno sporočilo po pošti 15 dni pred dnevom vračanja obdavčevalne pole. Ta je padel dosedaj na isti dan. Omejitev časa za vložitev pritožbe, ali zavračanja obdavčevanja, ostane sevedno na 14 dni po dnevu, ko je bilo treba vrniti obdavčevalne pole.

Ta prenovljeni obdavčevalni zakon ima namen poenostaviti in vpeljati večjo enotnost in pravičnost za oba, kot za občine tako tudi za davkoplačevalce.

GOVERNMENT OF CANADA

STANTE SA KANADSKÝM OBČANOM
BLI KANADISK
STATSBORGER
STANTE SE
KANADSKÝMI
OBČANY!

TAPK
KANADOS
PILIEČIU
Werden Sie kanadischer Staatsbürger!

Przyjmujcie obywatelstwo
kanadyjskie
POSTANITE KANADSKI
DRŽAVLJAN
DRŽAVLJAN
CANADIANO

Приймайте громадянство Канади
Tule Kanadan "Γίνε Καναδός Bliv Kanadisk
kansalaiseksi υπήκοος" statsborger

Wordt Canadees! Bliv Kanadensisk
"Прими Канадское Гражданство" Medborgare
VÁLJON KANADAI ÁLLAMPOLGÁRÁ
pú ættir að gerast Canadískur ríkisborgari

"Jaz sem Kanadski državlján po izbiri!"

"Ni mi bilo treba biti tukaj rojen da uživam ponos in zadovoljstvo počutka, da sem Kanadski državlján".

"Odkar sem vzel državljanstvo v deželi moje izbire, se zavedam mojih pravic polnega sodelovanja v bodočnosti te velike dežele svobode in možnosti".

"Kanadska zastava je sedaj tudi moja zastava, in jaz se počutim veselega v mojih resnično enakih možnostih in obveznostih z vsemi drugimi za katere se zastava nosi".

Ste Vi sposobni da uživate prednosti in pripravljeni da prevzamete odgovornosti Kanadskega državljanstva? To lahko izveste, če stopite v stik z Canadian Citizenship Court, ki Vam je najbližji. Oni so pripravljeni, da Vam pomagajo v sledečih mestih: HALIFAX, MONCTON, MONTREAL, OTTAWA, SUDBURY, TORONTO, HAMILTON, ST. CATHARINES, KITCHENER, LONDON, WINDSOR, WINNIPEG, REGINA, SASKATOON, CALGARY, EDMONTON in VANCOUVER. Lahko pa tudi pišete na: Registrar of Canadian Citizenship, Secretary of State Department, Ottawa.

the Hon. John Roberts
Prime Minister of Ontario

ZA BOLJŠO DRUŽBO - RAJ NA ZEMLJI NI MOŽEN

Med komunisti Jugoslavije predstavlja Milovan Djilas vse, kakor nekaj svojega. Kot sam opisuje v svoji najnovejši knjigi **THE UNPERFECT SOCIETY: BEYOND THE NEW CLASS** (New York: Harcourt, Brace and World, Inc., 1969), je preromal dolgo pot od komunističnega organizatorja in revolucionarja, preko marksističnega teoretika, stalinističnega praktika, upornega Stalina ter lastnemu komunističnemu režimu in končno komunistični ideologiji do zagovornika družbene pravičnosti ter postopne humanizacije človeštva, do katere vodi nenasilna borba.

Rokopis za novo knjigo je prinesel Djilas sam v New York oktobra 1968, ko je bil povabljen od Woodrow Wilsonove šole za javne ter mednarodne zadeve pri Princeton vseučilišču v ZDA na dvomesečno bivanje kot „Fellow“. Pred vrnitvijo domov je dobil tudi odlikovanje Freedom Award of Freedom House.

PREOBRAZBA MARKSIZMA IZ KRITIKE DRUŽBE V IDEOLOGIO IN DOGMO

Temeljna značilnost marksizma je po Djilasu kritika družbe. To je bilo glavno delo Marxa, ki je posvečal svoje študije konkretnim problemom in skušal odkriti njih vzroke. Marx sam ni napisal nikake sinteze svojega nauka, čeprav je prebral in odobril Engelsovo delo *Anti-Dühring* (ter celo prispeval seštevke o gospodarstvu). Ta prva sinteza, kot piše Engels sam v uvodu v prvo izdajo, ni bila rojena iz kake notranje nuje, marveč zaradi potrebe partije. Tako je komunizem postal ideologija, ker le ideologija je mogla navdušiti ljudi za družbeni prevrat, ki je bil potreben, da je človeštvo pomembno s zastarelimi družbenimi sestavi. Ko pa je komunizem uvedel industrializacijo, je postal njegov ideološki in poznejši (zlasti pod Stalinom) njegov dogmatični značaj nekritičen ter naravnost ovira za nadaljnji razvoj družbe. Zmaga komunizma samega je dokaz, da je zgrešena njegova temeljna teza, po kateri način proizvodnje določa družbeno nadstavbo. Komunizem ni zmagal, ker so to določale proizvodne razmere, pač pa, ker je služil kot ideologija, kot vera zatiranih, da se bodo otrsli suženjstva. Ko se je uveljavil v komunističnem deželah, tudi ni prinesel obljubljenega odrešenja, marveč je ustvaril novo privilegirano skupino — novi razred partijskih birokratov, ki so se polastili kontrole nad družbo ter nad gospodarstvom (preko partije in države) kot svoje zasebne lastnine. Kar je bilo res do brega v marksizmu, njegov kri-

* Djilas razlaga v Uvodu, da je dobil naslov za svojo knjigo na sprejemu v ječi v novembru 1955, ko so ga zaprli zaradi zagovarjanja vstaje na Madžarskem. V naslovu je hotel poudariti nasprotje s komunistično popolno, brezrazredno družbo. Namenoma je izbral bolj nenavaden angleški pridevnik „unperfect“ namesto običajnega „imperfect“, ker se mu zdi, da izraz „imperfect“ vedno dopušča razvoj v popolno (perfect) družbo. Z izrazom „unperfect“ hoče izraziti, da je popolna, brezrazredna družba utopija, ki ji ni mogoče uresničiti. Človeška družba bo vedno nepopolna, čeprav moramo storiti vse, da jo dvignemo na višjo stopnjo popolnosti, t.j. človečanstva. Odstavek „Preko Novega razreda“ poudarja, da je opustil prejšnje marksistično stališče, s katerega je kritiziral sodobni komunizem. Nova knjiga temelji na humanističnem socializmu.

tični odnos do družbe, njenih mitov ter družbene stvarnosti, so potisnili v ozadje. Marksizem sam so spremenili najprej v teorijo o borbi za oblast (Lenin) in pozneje (Stalin) v dogmo o oblasti. Vendar po Djilasovi oceni niti komunistični oblastniki niso mogli zatreti novega razvoja, ki ga je prinesla avtomatizacija, množična proizvodnja in množična potrošnja. Sovjetska zveza je nazorni dokaz, kako so se voditelji (zlasti Stalin in že prej Lenin) upirali vsakemu poskusu, da bi se komunistična družba prilagodila novemu razvoju znanosti (npr. relativiteta teorija, novi izsledki genetike). Znanstveniki so se skušali rešiti iz zagate, da so ponavljali v svojih znanstvenih delih slavospeve sovjetskimi oblastnikom ter vpletali v tekst citate iz klasičnih marksističnih del, čeprav niso imeli z besedilom nikake prave zveze. Njih namen je bil, da so si na ta način zagotovili vstop na vseučilišča ter v publikacije. V državi se je pojavil novi sloj — profesionalisti —, ki jih komunistični oblastniki potrebujejo za poslovanje gospodarstva ter družbe, ki pa niso nič ideološko orientirani, marveč si prizadevajo izboljšati pogoje življenja. Proti dogmatizmu partije se dvigajo protesti državljanov: kritičizem se je pojavil najprej med umetniki in pisatelji, nato pa tudi med filozofi, sociologi in zgodovinarji. Nekateri so prišli v razvoj že tako daleč, da govorijo o „odprtem marksizmu“; z njim razumejo nedogmatični, kritični

odnos do sveta in družbe, pri čemer tudi komunistična družba ter oblast nista izvzeti.

Dejansko po Djilasovem mnenju danes pravega komunizma (kot tudi kapitalizma) ni več, pravega v smislu, kakor je upravljal ta izraz Marx. Sodobni komunizem doživlja danes dvojni razkroj: vertikalnega ter horizontalnega. Vertikalni razkroj najeda vse komunistične družbe

KOMUNIZEM V JUGOSLAVIJI

Djilas se zaveda, da je kot eden vodilnih komunistov Jugoslavije soodgovoren za komunizem ter njegovo ravnanje v Jugoslaviji. Svoje nekdanje ravnanje razlaga s trditvijo, da se je le polagoma priboril do novih spoznanj. Sprva je bil prepričan — in dejansko je še —, da je bil komunizem kot revolucija potreben za hitrejšo industrializacijo zaostalega gospodarstva. Njegovo novo spoznanje je, da je komunizem svojo zgodovinsko vlogo izvršil in da se mora bistveno spremeniti, če ne mara zavreti nadaljnjega potrebnega razvoja. Jugoslavijo smatra za model slabosti in razkroja komunizma v

in se kaže v bolj in bolj očitnih težnjah po zlomu komunistične dogme ter privilegiranega položaja partijske birokracije ter po stremeljenju po demokratizaciji in počlovečenju komunizma, horizontalni pa se kaže v vse večjem osamosvajanju posrednih komunističnih držav od nadvlade ter varuštva obeh komunističnih velesil Sovjetske zveze ter Kitajske.

teoriji in praksi, obenem pa model za narodni komunizem ter upanje, da bo dživel komunizem potrebno demokratično preobrazbo. Po njegovem mnenju je dosegel razvoj industrijskih in družbenih odnosov v Jugoslaviji stopnjo, ko je nadaljnji razvoj možen le ob znatnih spremembah celotnega sestava. Smer novega razvoja mora biti v odpravi političnega monopola ene skupine nad družbo in gospodarstvom. Danes so edina resnična ovira napredka družbe v Jugoslaviji privilegiji ki jih uživajo komunisti v vladi ter v gospodarstvu.

DJILASOV SVETOZOR

V knjigi omenja Djilas, da so že njegovo prejšnje delo *Novi razred* izrabljali ideološki nasprotniki kot orožje proti komunizmu. Zato izrecno poudarja, da ni protikomunist. Komunizem priznava kot večerajšjo nujnost. S svojimi prizadevanjem razkrinkati utopični ter dogmatični značaj komunizma hoče rešiti, kar je v njem zdravega: kritični odnos vsake dobe do naravnih ter družbenih pojavov. Imperativ njegove vesti mu nalaga nujnost borbe proti tiraniji nad človeškim življenjem. Djilas izpoveduje neločljivost človeka od narave ter neločljivost usode posrednih od usode človeštva. Čeprav priznava, da potrebuje človeka za svoj obstoj in napredek vero in ideale to ne pomeni priznanje religije (ideja od Boga ustvarjane snovi mu je bila vedno tuja). Zato tudi ne vidi alternative komunizmu niti v kateri obstoječi niti v kaki novi veri, marveč v znanosti. Človeški napredek je nenačrten in se večkrat sprevrže v nazadovanje,

BOG; KI JE ODPOVEDAL

Milovan Djilas se je tako pridružil dolgi vrsti oseb, ki so iskreno verjeli v komunističnega boga, toda so ohranili dovolj kritičnosti ter človečnosti, da so

ne samo svojo zmožnost spoznali, marveč jo tudi izpovedali ter prevzeli posledice, ki jih je tako dejanje povzročilo. Kritika takih oseb je toliko pomembnejša, ker

Danes ima 55 odstotkov kadrovikov, šefov kadrovskih sektorjev, personalnih direktorjev samo osnovnošolsko izobrazbo! Ljudi z visoko izobrazbo je med njimi vsega 3,8 odstotkov! Kako naj takšni ljudje planirajo kade, izobražujejo ljudi, izdelujejo, analizirajo sisteme notranje delitve in vse tisto, kar naj bi počel v podjetju kadrovikov...

Le 17 odstotkov slovenskih vodilnih kadrov ima dejansko opravljeno višjo ali visoko šolo. 73,5% pa je tovrstna kvalifikacija priznana!

Med kadri, ki so za visokokvalificirana mesta ustrezajo in jih tudi zasedajo, je le 19 odstotkov članov ZK. Med tistimi, ki imajo za eno stopnjo nižjo izobrazbo, je članov ZK že 46 odstotkov. Pri tistih, ki zasedajo visokokvalificirana delovna mesta, pa odstopajo kar za dve do tri stopnje izobrazbe, pa je članstvo takorekoc stoo odstotno. Če je član ZK zasedel delovno mesto, ki zanj nima ustrezne izobrazbe, je razumljivo, da kadrovske politike ne bo obrnil proti sebi... Ob omenjeni statistiki dobi človek neprijeten občutek, da je članstvo v Zvezi komunistov nekak-

se je po navadi rodila počasi ob spoznavanju velikega prepada med komunističnimi obljubami in komunistično realnostjo samo in ni rezultat apriornega nasprotnega ideološkega stališča. V Djilasovem primeru velja to še toliko bolj, ker izrecno poudarja, da kljub svojem u novemu stališču ne mara veljati za protikomunista. V knjigi tudi odklanja vsak poskus, da bi ga kdo prišteval med socialne demokrate. Kljub priznanju, da je bil dober prijatelj z Bevanom in da so si angleški socialisti mnogo prizadevali, da bi ga rešili ječe, zatrjuje, da se ni dal vplivati njihovim idejam. Kljub temu, da tudi drugi zagovarjajo humanistični socializem, omenja Djilas, bi bila pot do njega drugačna iz izhodišča nekoga, ki živi v zahodnem svetu in njega, ki izhaja iz komunizma. Vključ priznavanju splošne človeške skupnosti poudarja Djilas veliko pomembnost vsake konkretne družbe (naroda) s svojo svojsko zgodovino,

NARODNOSTNO VPRAŠANJE V JUGOSLAVIJI

Djilas izrecno imenja v knjigi jugoslovanski komunizem kot nacionalni komunizem. Na drugi strani pa poudarja, da je Srb-Crnogorec ter da se je vedno počutil kot Jugoslovian in Srb, ne da bi bil kdajkoli jugoslovanski integralist ali jugoslovanski nacionalist. V razvoju Jugoslavije vidi intelektualno ter družbeno polarizacijo, ki se kaže v želji jugoslovanskih narodov po večji administrativni ter gospodarski samoupravi. Razlike v poudarku zavise od zgodovinskega razvoja, gospodarske razvosti ter upov za bodočnost posrednih republik. Za Slovence omenja, da so njihove ambicije predvsem na področju gospodarstva. Hrvaši stremijo predvsem za zagotovitev državnih pravic, Črnogorci za možnosti izobrazbe, Srbi so razdeljeni v dve skupine: ena hoče ohraniti državno skupnost bolj ali manj v obliki, kakršna je sedaj, druga stremi za ocepitvijo. Djilas vidi kritični položaj državnega obstoja v emancipaciji komunističnih partij v posrednih republikah, v ocepjanju republike uprave od federalne ter v oddaljevanju posrednih narodnosti druge od druge ter od centrale. Karljevska Jugoslavija je razpadla v nekaj dneh zaradi nerešenega narodnostnega vprašanja in komunistična Jugoslavija ni kljub vsem lepim besedam napredovala daleč kot do priznanja kulturne in upravne avtonomije. Stara Jugoslavija je obstajala kot popolnoma srbska centralistična monarhija, kot vojaško-policijski stroj ki so ga obvladali Srbi. Tudi komunistična Jugoslavija je

gospodarsko ter družbeno strukturo. To je tudi razlog, da se bodo v komunizmu vedno bolj uveljavljale posebnosti posrednih narodov, ki si bodo krojili svojo pot v bodočnost. Čeprav ostaja Djilas naturalist, bi vendar pomenila komunistična družba, ki bi bila zgrajena na večjem prištevjanju vsakega konkretnega znanju pluralizma ter na spoštovanju vsakega konkretnega človeka (Djilas postavi zahtevo, da nobena ideologija nima pravice, da žrtvuje konkretnega človeka), za kar se namerava boriti, velik napredek tudi za nekouniste, ker bi bile s tem tudi njim priznane bistvene človečanske pravice. Z drugim Vatikanskim zborom je katoliška Cerkev vsaj načelno priznala družbeni pluralizem ter spoštovanje človekove osebnosti in njenih pravic. Ko se bo do tega priboril tudi komunizem pod vplivom Djilasa ter podobno mislečih v komunističnih državah, se obeta človeštvu res boljša družba čeprav ne raj na zemlji.

ostala centralistična, čeprav nekoliko drugače, po svoji enotni, monolitni politični stranki, ki je oprta na vojsko ter tajno policijo.

Po Djilasovem mnenju ideja jugoslovanstva izhlapeva in v trenutnem položaju ne bi preстал jugoslovanski režim nobene resne preizkušnje kakor je ni kraljevske. Jugoslavijo more ohraniti kot državno enoto je nova preureditev, ki bo vsakemu zagotovila človečansko svobodo, vsaki narodnosti resnično možnost od ocepitve, pravico do zakrožnega gospodarstva in neodvisne politične organizacije vključno z lastno vojsko. Samo vizija nove Jugoslavije, v kateri bodo posredni narodi povezani v pogodbah kot suverene države in v kateri bodo imeli vsi državljani zagotovljene politične pravice, nudi kaj upanja za bolj stalno državno tvorbo. Komunistična stranka v Jugoslaviji je razvoj v to smer zaustavila. V primeru kake krize je možno, da bi vojska vzpostavila diktaturo, da bi rešila državo. Dočim je v Novem razredu Djilas že mislil, da bi bila vojaška diktatura boljša od partijske diktature, je sedaj svoje mnenje spremenil. Vojaška diktatura ne bi dovolila in zajamčila državljan- skih ter političnih pravic. Razen tega je v državi večih narodov vojaška diktatura obsojena na neuspeh kot je bila Aleksandrova.

Kljub splošnemu optimizmu ki ga izraža Djilas, da bo Jugoslavija pokazala svetu pot v demokratizacijo komunizma ter v hu-

manistični socializem, ne upravičuje njegovo risanje narodnostnega položaja v Jugoslaviji tega optimizma. Čeprav bodo mnogi veseli, da se je Djilas tako nedvomno izrazil za konfederativno ureditev Jugoslavije, je moral tudi priznati, da tak razvoj ni v načrtu jugoslovanske komunistične partije. Po mnogih praktičnih izkustvih emigracije se zdi, da je celo manj nevarno napadati dogme komunizma kot pa jugoslovanske državnosti (npr. UDBA ni umori Hrvatov v Evropi).

DJILAS IN SODOBNI TOKOVI

Ker je Djilas zamislil to delo že v ječi ter ga je pisal gotovo v omejenih razmerah, ni najti v njegovem delu citatov del, ki so v tem ali onem z njim na isti valovni dolžini. Djilasovo pobjanje dogmatizma v marksizmu spominja med drugim napr. na pojem dialektike, kakor ga je obširno obdelal družboslovec G. Gurvitch. Socialistični humanizem ima danes množico zagovornikov, med njimi na čelu Ericha Fromma. Djilasov očitke partijcem, da skušajo reševati današnja vprašanja z večerajšnjimi metodami, spominja na frazo M. McLuhana „pogled vzvratnega ogledala“, njegova omenitev približevanja vsakdanje stvarnosti v „kapitalističnih“ in „komunističnih“ deželah je izčrpano dokumentiral Pitirim A. Sorokin. Podrobnejša analiza bi gotovo odkrila še več sorodnosti z drugimi misleci. Djilas je na kratko omenil Novo levico in jo je od klonil, ker ta tudi ustvarja ideologijo ter zagovarja rabo nasilja.

KOMUNISTIČNA PARTIJA JE ŠE VEDNO ODLOČUJOČ ČINITELJ

Nedvomno je res, da komunistične partije in njihova vodstva danes ne morejo več postopati tako svojevoljno kot so nekdaj, toda še vedno imajo v svojih rokah toliko ključnih postojank in tudi surove sile (primer intervencije v Č-SR), da v komunističnih državah če ni prišlo — kljub marsikateremu izboljšanju za povprečnega državljan, vključno nekomuniste — do kakih bistvenih sprememb. Res pa je tudi, da more diktatura uspevati le tako dolgo, dokler se ljudje boje izgubiti svoje življenjske ugodnosti in življenje samo. Kadar dovolj naraste število oseb, ki se diktaturi vsaj pasivno upro, je vsake diktature konec. Ko bo dovolj naraslo število oseb Djilasa koga v komunističnih državah, se bo uresničila vera v zmago socialističnega humanizma — in s socialističnim humanizmom tudi humanizem za nesocialiste.

RUDOLF CUJES

"SMO NAROD LAŽNIH DIPLOM!"

(Pod tem naslovom je ljubljanska **TEDENSKA TRIBUNA** objavila obsežno poročilo o vprašanju priznanih in stafriciranih diplom. Četudi je članek bil objavljen že pred meseci, je vredno, da se z nekaterimi podatki iz tega članka seznanijo Slovenci po svetu. — Op. ur.)

„Slovenci smo narod genijev. Med tem ko rodi Amerika le na tisoč, pet tisoč ljudi tako imenovanega „selfmademana“, človeka, ki se je brez šol, le z lastno sposobnostjo spravil kvišku, sedi pri nas kopica takšnih nad vse sposobnih genijev brez šol prav v vsakem podjetju in na vsaki občini. In ker nekateri neznosni posamezniki tu in tam v njihovo genialnost podvomijo, si je treba do sicer nepotrebne diplome kakorkoli pomagati. Univerza je predolgotrajna in ponavadi preveč zahtevna. Toda poti so še druge. In nastajajo inženirji ki niso inženirji in pravniki, ki niso pravniki in še drugi strokovnjaki, „sfabricirani“ po tečajskih in seminarjih, s poklonjenim visokoškolskim nazivom in če ne gre drugače — tudi z lažjo. Njihovega števila ne ve nihče natanko. Zlobneži trdijo, da zato ne, ker imajo tudi tisti,

ki naj bi takšno steje ukazali, diplome, ki zaudarjajo.“

V članku so nato navedene nekatere skoraj neverjetne ugotovitve tako na primer, da je danes v Sloveniji delež zaposlenih z visoko in višjo izobrazbo komaj 2,01 odstotka (v Franciji leta 1962 — 4,3 odstotka). Slovenija je med vsemi republikami na zadnjem mestu: na Hrvaškem je izobražencev 3,68 odstotka, v ožji Srbiji 3,81, dočim je jugoslovansko povprečje 3,1 odstotka. Nasploh narašča zadnja leta predvsem odstotek kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev ter vse oblike izobraževanja „izven šolskega sistema“: z izpiti pred komisijami, različnimi formalno priznanimi šolami brez šolanja, in ne na zadnjem mestu tudi — z lažnim in zavestnim prikrievanjem resnice. Članek nato navaja: „Do visoke izobrazbe se je pri nas

moč prikopati poleg fakultetnega študija na več načinov. Najlažje je bilo med leti 1950 in 1960, ko smo ljudem na odgovornejših položajih diplome na debelo poklanjali. Če si bil borec, si jo dobil kar tako, če nisi bil borec, je bilo treba opraviti še malenkostni izpitek, na katerem gotovo nisi padel. Koliko premoremo takšni lažnih izobražencev iz tistega obdobja, ne ve nihče. Statistik o tem ni.

V drugo kategorijo „dvomljivih“ diplomantov sodijo množice, ki so obiskovale — in še obiskujejo — vrsto tako imenovanih komercialnih višjih in drugih visokih šol. Višja politična (to je partijska, op. ur.) šola, predhodnica današnje visoke šole za politično vede, je na debelo „fabricirala“ razne tajnike občinskih skupščin in druge profesionalne funkcionarje, ki pogosto dejansko se polpolne osnovne šole niso premoogli (pri tem se je samozvano proglasila celo za visoko šolo)....

Mesta kadrovikov, ki naj bi kreirali izobražbeno politiko v podjetjih, so v številnih primerih poklonili ljudem, ki se jih je kot nesposobnih želela rešiti bivša UDBA, ki se jih skušajo znebiti pri vojski, policiji....

PISEMSKA CENZURA V SLOVENIJI

Mesečnik MISLI, ki ga urejuje p. Bernard Ambrožič, OFM, v Avstraliji, poroča v novembruški številki lanskega leta naslednjo novico pod rubriko „Izpod Triglava“:

„Naše MISLI so v Sloveniji nevarne — komu? Rokaju tam je bila ena številka poslana v zapечатenu pismu po zraku. Namesto lista je prejel od krajevne občine obvestilo: I. Tisk se odvzame brez odškodnine. II. Pri tožbe ne zadrži izvršitve odločbe. III. Po členu 15. in 21. zakona o tisku in drugih oblikah informacij se smatra poslana pošiljka za tuji tisk. Po drugem odstavku 68. člena omenjenega za-

šno nadomestilo za neznanje.... Tako se nam vse bolj dozdeva, da, kar zadeva akademsko in druge visokošolske nazive, v deželi slovenski (in seveda tudi jugoslovanski) nekaj močno smrdi in gnije....“

TEDENSKA TRIBUNA, Ljubljana, 28. avgusta.

kona za vnašanje takega tiska je potrebno dovoljenje zveznega komisariata za notranje zadeve v Beogradu. Po 75. členu se tuji tisk, ki pride v državo brez dovoljenja, odvzame brez odškodnine. Načelnik oddelka A.K.“

V uvodniku omenja urednik, da osebe v Srbiji redno dobivajo MISLI, ki jih pošiljajo kot tiskovino, v Sloveniji pa so bile zaplenjene, čeprav so bile poslance v zaprtem pismu — in po uradnem zatrdilu ni več pisemske cenzure.

Ta primer dokazuje, da je svojski položaj slovenske republike priznan v Jugoslaviji samo, kadar gre za preganjanje zamejskega slovenskega tiska. Človek se spomni nehoti na nekdanjo prakso predvojne Jugoslavije ko so pri sodišču za zaščito države vedno izbrali slovenske sodnike, kadar so bili obtoženi komunizma Slovenci — takrat je izigrala centralna vlada Slovence proti Slovincem, sedaj pa očitno slovenski komunisti izrabljajo

centralno vlado proti Slovincem (tudi prva knjiga dr. Cirila Zebota je bila prepovedana iz Beograda). —fs

V LASTNEM ZRCALU...

Zrcalo razmer...

V publikaciji KNJIGA (št. 9, 1969), ki jo izdajajo vodilne knjižne založbe Slovenije, je objavljen naslednji oglas za uradno slovensko kulturno revijo SODOBNOST:

„Zato četudi ste navaden uradnik, ki komaj shajate s svojo plačo, četudi ste profesor in imate žalostno nizko plačo, četudi ste študent in hirate ob občinski štipendiji, naročite se na Sodobnost.“

Sestavljenec tega oglasa je očitno pozabil na partijske funkcionarje, ki imajo astronomsko visoke plače...

Nobenega zanimanja...

„Pred leti, ko so skupščine začele sprejemati namesto zakonov priporočila, smo ugotovili, da le-tih skorajda nihče ne bere, še manj pa upošteva. Nekaj podobnega opažajo družbenopolitične organizacije in ugotavljajo, da ljudje objavljenih stališč ne berejo, jih ne poznajo in tudi ne upoštevajo.“

„Svoj čas smo za takšen položaj grajali osnovne organizacije. Tokrat obratno medaljo in zastavimo vprašanje, ali so stališča posredovana ljudem v sprejemljivi obliki. Ali niso napisana preobširno in v nerazumljivem, zapletenem jeziku, z mnogimi odvisnimi stavki in predvsem mnogim ponavljanjem? In naslednje — ali ni vseh stališč vseh mogočih forumov preveč?“

Mariborski VEČER, 27. dec. 1969

Zares čudna pota...

„Zadnje čase lahko ugotavljamo, da so prebivalci te pokrajine iznajdljivi. Pred dnevi je primanjkovalo svinjske masti, vendar to ni presenetilo nekaterih občanov. Odsli so v Radgono v Avstrijo in tam kupovali mast po skoraj polovični ceni kot je pri nas sedaj. Avstrijski trgovci si zadovoljno manajo roke, saj kot pravijo, niso Jugoslavlani nikoli kupovali masti v Avstriji. Čudna so pota naše trgovine.“

Mariborski VEČER, 26. dec. 1969

Kdo je najslabše plačan?

Po uradnih statističnih podatkih Jugoslavije za leto 1969 so najslabše plačani prosvetni delavci saj so na lestvici dohodkov najnižje in imamo najmanjše povprečne dohodke. V isto kategorijo sodijo tudi medicinske ustanove, tekstilna industrija, kmetijstvo, železniški promet, gozdarstvo, gradbeništvo in še nekatere dejavnosti. Uradno TANJUGOVO poročilo pa nič ne pove, v katero kategorijo po dohodkih spadajo partijski funkcionarji, predstavniki Socialistične zveze in drugih „družbeno-političnih organizacij“. To so pa dohodkih izven vsake primerjave...

Levi in desni odkloni...

V Mariboru so nedavno razpravljali o nalogah Zveze komunistov na visokošolskih zavodih. Ugotovili so, da se bo treba usmeriti v kvaliteto študija in strokovnosti, dalje, da diplomirani med drugim in tretjim letom študija le tretjina študentov. Naslednja tretjina študentov potrebuje za doseg diplom po tri do štiri leta, čeprav traja študij na mariborskih visokih šolah le štiri semestre ali dve šolski leti. Ugotovili so tudi, da ne konča osemletke okoli 30% učencev. Iz teh in drugih ugotovitev na stajajo mnogi problemi, s katerimi se bo — po poročilu VEČERA (26. dec.) spoprijela Zveza komunistov, „za katero so sodili, da jo je treba preobraziti“. Poročilo nadaljuje: „Lanski in letošnji dogodki med študenti so namreč pokazali, da so komunisti vse predloge čakali ob raznih levih in desnih odklonih, ki so se pojavili na mariborskih šolah (slovenstvo, separatizem)“ (Podčrtali mi.)

Med drugim so se študenti zavzeli za demokratizacijo pri sprejemanju stališč s področja zunanje politike. K temu pristavljajo poročilo, da je prebivalstvu za zdaj zaprt dostop do soustvarjanja zunanje politike...

O „negativnih idejnih pojavih“ so bila mnenja različna. O tem poroča VEČER: „Po sodbi mladih študentov je vpliv cerkve zaskrbljujoč, po neki anketi na pedagoški akademiji pa je vpliv komunistov in versko usmerjenih ljudi približno enak, seveda če vzamemo za merilo odgovore v zvezi z literaturo. 17% študentov je odgovorilo, da je prebivalstvo marksistično literaturo, prav tolikšen odstotek študentov pa spremlja cerkveno literaturo. Polovica anketiranih študentov sodi, da ni negativnih idejnih pojavov.“ (VEČER, 26. dec. 1969.)

Socializem v stiski...

Kot že znan, slovenski socialistični sistem ne zmore iz družbenih sredstev zgraditi mariborske bolnišnice. Da rešijo bolnišnico, so začeli nabirati prostovoljne prispevke in darove. To akcijo so se razširili in tako Sklad za izgradnjo bolnišnice v Mariboru hvaležno sprejema tudi odpadni papir!

Je tudi to pridobitev revolucije?

Aktualno novoletno voščilo

Mariborski VEČER je za Novo leto 1970 — med ostalim — objavil tudi naslednjo željo: „Sloveniji pa želimo, da bi dobila 1970 čimveč majcenih Slovencev in Slovenčkov: če jih bo preveč, bo v tujini še tudi kaj zasluška!“

Namesto pouka — propagandna zborovanja...

Dostikrat smo že brali, kakšne preglednice in probleme povzroča današnja slovenska mladina. Namesto da bi dovolili verski pouk, pa oblasti še kar naprej zastropajo šolske otroke s komunistično propagando. Za propagandne namene se mora dostikrat umakniti celo redni šolski pouk. V naslednjem novem primeru (po pisanju lista TV — 15. 26. nov.), „Široki mednarodni akciji za prenehanje vojne v Vietnamu smo se pretekli četrtek pridružili tudi učenci osnovne šole Bickve v Ljubljani. Ves dan so zborovale razredne skupnosti učencev in tako obsojale nasilje agresorjev ter manifestirale solidarnost z mladino in ljudstvom Vietnam.“

Profesor pouka temeljev socialistične morale nas je seznanil z narodnosvobodilno borbo Vietnamca recitirali smo pesmi mladih ilegalcev iz delta Mekongca ter priredili razstavo o zločinih agresorjev... Kaj bo iz teh otrok čez neka jlet?

• V škofiji San Antonio v ZDA bodo smeli laiki, moški in ženske, deliti obhajilo, kadar bo to potrebno. Nadškof Francis Furey je izjavil, da je dobil dovoljenje od sv. Očeta, ker je v škofiji pomanjkanje duhovnikov, število obhajancev pa narašča. —fš.

• 41 držav je obljubilo 13.8 milijona dolarjev podpore za vzdrževanje beguncev iz Palestine v letošnjem letu. Od komunističnih držav je obljubila finančno pomoč samo Jugoslavija. Organizacija Zedinjenih Narodov, ki skrbi za te begunce (UNWRA), potrebuje še vsaj 5 milijonov, da bi mogla nuditi beguncem minimalno oskrbo. Kanada je javno obžalovala, da komunistične države niso voljne prispevati za človečanske potrebe 1.4 milijona beguncev, ki živijo v taboriščih OZN v različnih arabskih državah. —fš.

• Po poročilu odbora za begunce v ZDA je bilo koncem 1. 1969 na svetu 17.3 milijona beguncev. Največ jih je v Aziji — 7,162.435 — in v Afriki — 5,206.213. —fš.

• Vsota dolgov potrošnikov v Kanadi je znašala koncem 1. 1969 približno \$10.25 milijonov, kar predstavlja 20% neto dohodkov Kanadčanov. —fš.

KNJIGE in REVIE

Celjske Mohorjeve knjige. in Nova Mladika.

Za leto 1970 je Mohorjeva družba v Celju izdala naslednje redne knjige:

1. Koledar za leto 1970, 2. Ivan Podražaj: Gorjani (Slovenske večernice 120. zv.) 3. Jože Dolenc: Božič na Slovenskem, 4. Vekoslav Grmič: Med vero in nevero, 5. Kramolo-Kumer-Tomec: Slovenska pesmarica 3. del. Za doplačilo bodo leta 1970 izšle še roman Stanka Cajnkarija Noetova barka, tretja knjiga Prazničnega leta Slovencev dr. Nika Kureta ter nadaljnji knjigi iz Preglednih in Detelovih del.

Z letošnjimi Mohorjevkami so naročniki dobili na ogled tudi prvo številko NOVE MLADIKE — novega družinskega mesečnika, ki bo v neki meri nadaljeval tradicijo nekdanje predvojne MLADIKE. O tem beremo v Koledarju (str. 190): „Po zamisli zbora ustanoviteljev in uredniškega odbora, ki ga vodi profesor Viktor Smolej, naj bi bil list namenjen slovenski krščanski družini; nikakor pa ne bi bil nazorsko ekskluziven, odprt je vsakomur, da sodeluje v njem.“

„Za merilo ravni je treba vzeti današnjega po izobrazbi povprečnega Slovenca, ki pričakuje odgovor na množico današnjih vprašanj. Naj mu bo v pomoč v njegovih sodobnih moralnih, narodnih, verskih in umskih stiskah. Živi naj iz sedanjega dogajanja, upoštevajoč načela dialoga tudi z drugače mislečimi. Prispevke v listu naj prevajata duhovno zdravje, duhovna širina in zdrava vzemirjenost, ki je nujen pojav sedanje dobe. Krščanska misel, kakor jo oblikuje duh pokoncilne dobe, in slovenska misel, kakor se javlja med Slovenci, bodita glavna izmed stožerjev, okoli katerih naj bi se sukala nova prižigavanja, da bi vzgojili ljudi zdravih misli, čustev in hotenj, ki bodo sproščeno odprti vprašanjem sodobnosti... Mohorjeva družba želi, da bi slovenski bralci revijo sprejeli z veseljem, se naročili nanjo in ji tako zagotovili redno izhajanje.“

Prižigavati bi se morali, da bi obnovili staro navado: mohorjeve knjige v vsako slovensko hišo. Mohorjeva družba spada med najstarejše narodne ustanove. Koliko so za njen napredek žrtvovali naši predniki. Neizpodbitna resnica je, in priznavajo jo vsi pošteni Slovenci, da je Mohorjeva družba naučila Slovence brati, utrla pot knjigi med ljudi, s knjigo pa prinesla izobrazbo.“

Za prihodnje leto so napovedane redne knjige:

1. Koledar za leto 1971, 2. Joži Munih: Ana (Slovenske večernice 121. zv.), 3. Friderik Baraga: Knjiga o Indijancih, 4. dr. Vladimir Truhlar: Katolicizem v poglavitnem procesu, 5. dr. ing. Anton Kuhelj: Leto 2000.

SLOVENSKEGA TISKA

• „Če pa gre za presojo dialoga Cerkev v domovini s tamkajšnja komunistično oblastjo, pa zlasti ne pozabimo na naš dialog z okupatorji, ki niso bili nič manjši naši sovražniki, bodisi z verskega bodisi z narodnostnega stališča, kot so sedaj komunisti. Kako nas je bolelo, ko niti

• Casopis New-Yorker Staats Zeitung und Herold, ki izhaja v New Yorku v nemščini, je objavil 23. novembra 1969 pod rubriko Dežele in ljudstva članek, podpisani s kratko in „Vsa devet dojenčkov umre. V Dragavi prevladuje revščina — v enako velikem Velenju blaginja. Trpka dilema Jugoslavije“. Dopolnil pripisuje glavno težavo Jugoslavije veliki razliki v življenjski ravni med različnimi predeli Jugoslavije. —fš.

• V Quebec City so odprli novo Ljudsko Banko (La Banque Populaire), ki se bo osredotočila na komercialna in industrijska posojila. 53% delnic posedujejo kreditne zveze. —fš.

• MEDDOBJE, 1. X., št. 4-6.

Zaradi svojega razvoja v vodstvu Slovenske kulturne akcije v Argentini je trajalo 3 leta (1967-1969), da se je deseti letnik revije končno zaključil. Urejevali ga je začel Ruda Jurčec, končal pa Tine Debeljak. Ta zaključna številka prinaša pesmi Karla Mauerja in Vladimirja Kosa, dvoje predavanj o dialogu (M. Gogala, Teologija dialoga; V. Brumen, Dialog med nami), sestavek Podoba človeka pri Ivanu Cankarju (F. Papež), predv. Eliotovega Umora v katedrali (F. Papež) in odlomek iz romana Huda pravda, Osvobodjenje (L. Ilija). Številko zaključujeta rubriki Knige ter Zapiski.

• CANADIAN CIRIAC REVIEW. Montreal: januar—junij 1969 prinaša na str. 34—62 v nekoliko skrajšani obliki razpravo R. Cuješa „Fishermen's Co-operatives in Nova Scotia. Dr. R. Cuješa je tudi član uredniškega odbora revije.

• Dr. Marija Klum (sestra Mihaela) je napisala v nemščini novo knjigo o Slomsku, ki jo je izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu. Čeprav opisuje knjiga celo Slomskovo življenje, je nje težje dobiti na dobi, ki jo je preživel na Koroskem. Knjiga se opira tudi na mnoge vire, ki doslej niso bili znani. —fš.

• Milena Merlak: „Beseda brez besede“ — pesmi Izdala: Sodobna knjiga 3—1 London 1968. — Opremlil Boris Podreka, 46. strani. — Veselega srca sem prebral pesmice ki so dihale veselje, žalost, trpljenje, domovino in upanje. — Najbolj me je vsekakor dojmila „pomlad 1945“, — ker sem jo pač sodočeval, ko pravi: „Pomlad 1945. je bila pomlad za vse, ki so verjeli, kar so dokazovale gore. Krvava pomlad 1945. je bila zmagovalna pomlad...“.

• „Pesmi — Milene Soukal, ki jih je izdala Slovenska kulturna akcija 1969. opremlil arh. Jure Vomberger — v Buenos Aires — Argentina. So izraz nežne ženske duše, ki si želi izpovedi iz srčnih globin. Kdor si želi razvedrila, bo rad segel po njih. V.

• Ponovno nas je presenetil „Slovenski gospodarski imenik—za 1970, ki poleg reklam slovenskih oglaševalcev prinaša vsemogoa potrebna navodila in vsakodnevne priročne nasvete. Da je knjižica res potrebna govori že dejstvo, da je našla pot celo na Švedsko in v Švico. Poziv na medsebojno pomoč med Slovenci je vsekakor na mestu. Nekoč smo poznali krilatico: „svoji k svojim“, danes pa naj bi držalo: „Slovenci k Slovincem“. Hvaležni smo g. T. Zagorcu — uredniku — za njegov trud! —V.

naši politični zavezniki niso hoteli ali mogli razumeti našega položaja, naše taktike, našega dialoga. Varujmo se, da ne bomo tudi mi sami zadali isto rano svojim, že itak dovolj ranjenim bratom v domovini.“

Mirko Gogala, Teologija dialoga, Vrednote X-4/6, str. 178.

• Associate Concertmaster Atlantskega simfonijskega koncerta v Halifaxu, N.S. je Slovenka Nevenka Rovan. Svoj talent kot violinistke je pokazala že zelo zgodaj. V Ljubljani je bil njen učitelj Leon Preifer. L. 1967 je postala profesorica violine. Gostovala je z različni orkestri v Jugoslaviji, Bolgariji, Italiji in Belgiji. Aprila letošnjega leta bo igrala v Ljubljani Stravinskijev violinski koncert. —fš.

DR LAMBERT EHRLICH
PARIŠKA MIROVNA
KONFERENCA IN SLOVENC

(Nadaljevanje)

Zadnja faza prekmurskega vprašanja:
Poskus za spremembo severne meje

Avstrijska delegacija je v svojih protipredlogih 16. in 18. junija reklamirala nemške dele zahodnih ogrskih komitatov (Požun, Wieselburg, Odenburg, Eisenburg, Zala). Zahtevo je utemeljevala z ekonomskimi in etnografskimi razlogi. Pri zaveznikih se je pojavljalo razpoloženje, da se v tem oziru ustreže Avstriji.

Toda to vprašanje ni bilo samo lokalnega pomena, kjer naj bi šlo samo za kos zemlje. Tukaj je šlo za ozemlje evropske važnosti. Merodajni zavezniki krogi so bili na to tudi opozorjeni. V Conseilu supreme so se namreč očitno krizala nasprotna mnenja Francozov na drugi strani.

Francoško stališče je Temps 10. julija v uvodnem članku opisal takole: Ozemlje med Dunajem in Pešto je „carrefour central de l'Europe central“, ker je tu križišče Nemcev, Madžarov ter severnih in južnih Slovanov. Ker na tem križišču nastajajo požari, je potrebno, da se to ozemlje nevtralizira in postavi pod upravo „Societe des Nations“. Preprečiti je treba stik med Nemci in Madžari. To je tudi edini prehod po katerem morejo priti Čehi in Poljaki do morja, ne da bi morali stopiti na nemška ali madžarska tla. Toda, nadaljuje članek, Conseil supreme očitno pripravlja drugo rešitev po kateri naj bi se to ozemlje razdelilo med Avstrijo in Ogrsko. V tem slučaju bi zavezniki zgrešili eden glavnih ciljev mirovne konference. V miru z Nemčijo je bilo namreč treba napraviti konec pruski hegemoniji, v miru z Avstrijo pa je treba ločiti Nemce od Madžarov. Drago plačana izkušnja v preteklosti bi nam morala biti v pouk. Toda pruska hegemonija obstoja slej ko prej v nemškem Reichu. Ali bomo morali tudi doživeti, da bodo imeli Avstriji in Madžari skupno mejo?

Toda Amerikanci in z njimi seveda tudi Angleži niso imeli smisla za tako argumentacijo. Italijani pa so načeloma glasovali proti nam. Tak je bil položaj ko je Conseil supreme 9. julija obravnaval to vprašanje.

Temps piše 9. julija o tem, da se priključijo 4 komitati med Donavo in Jugoslavijo nemški Avstriji, dne 11. julija pa objavljajo, da je Conseil supreme odobrila 9. julija predlog Teritorialne komisije glede meje med Ogrsko in Jugoslavijo, po katerem pride 60.000 Slovencev in 30.000 Madžarov v Jugoslavijo.

S tem je bila za nas ustvarjena nova situacija. Ako se namreč Avstriji prikljopi ozemlje Ogrske z nemskim prebivalstvom, je naša delegacija upravičena zahtevati da se prikljuchi vse slovensko ozemlje Jugoslaviji, posebno zato, ker je med Donavo in Sv. Gotthardom 70.000 Hrvatov (po madžarski uradni statistiki), ki bi prišli na ta način pod nemško Avstrijo.

Zaradi tega je naša delegacija sklenila zahtevati ozemlje, ki leži med staro avstro-ogrsko mejo od kote 400 do Rabe, Raba do Haromhas in črta Haromhas Orihod. To ozemlje bi šlo 4752 Jugoslovancev, 8045 Nemcev in 5343 Madžarov. Ako bi ne dobili vsega tega ozemlja, se zahteva vsaj 12 slovenskih vasi s Sv. Gotthardom. To ozemlje bi šlo 4586 Slovencev, 1072 Nemcev in 1406 Madžarov.

Dne 24. junija je prinesel kurir spomenico prekmurskih voditeljev iz Ljubljane. V tej spomenici se zahteva, da se morajo sledeče slovenske občine priključiti Jugoslaviji: Gornji Sinik, Spodnji Sinik, Ritkarovci, Verica, Andovci, Stevanovci, Otkovci, Sakalovci, Farkasovci, Zidova, Slovenskavasi in Monoster. Nadalje zahteva ta spomenica zasedbo Prekmurja kot varnostno odredbo proti boljševikom. Spomenico so podpisali župnik Klekl, Ivan Jerič in abiturient Josip Godina. Ta spomenica se je koncem junija razposlala v francoskem in angleškem prevodu vsem mero-

dajnim osebam (izvedencem, itd.)

Z ozirom na to, da je konferenca hotela dati Avstriji nemške dele na Ogrskem, je Zolger poslal 9. julija noto Tardieuju, Johnsonu in Leeperju, v kateri jih prosi, naj v slučaju, ako bi se zahodna Ogrska res izročila Avstriji, konferenca prisodi Sv. Gotthard s slovenskimi vasmi državi SHS. Na vsak način pa ne moremo priznati, da bi se te pokrajine priključile Avstriji.

Dne 11. julija je Zolger osebno interveniral pri Aubertu ter mu poslal kratko vlogo glede korektur severne meje v Prekmurju. V njej se je zavzemal za to, da naj tvori Raba severno mejo. Sicer bi v tem slučaju takozvani nemški trikot prišel v našo državo, toda treba je pomisliti, da je to ozemlje šele pred kratkim časom bilo germanizirano in da je ekonomsko vezano na slovensko Prekmurje. Sicer pa dobi Avstrija v komitatu Moson, Sopron in Vas itak 70.000 Slovanov.

De Lanouxe nam je 13. julija zaupno povedal, da so Francozi izdelali za Teritorialno komisijo nek predlog v našem smislu. Tudi češki ministri Beneš, ki je na prošnjo prof. Slaviča interveniral pri Tardieuju, da bi bil Sv. Gotthard priključen Jugoslaviji, je dobil vtis, da so Francozi za naš predlog. Pri tej priliki pa je Tardieu povedal Benešu, da so Amerikanci in Angleži proti temu.

V sporazumu z Zolgerjem sta Slavič in Ehrlich 17. julija obiskala še prof. Mortonna ter mu razložila vse okoliščine, ki govore za korekcijo meje. Med drugim sta povdarjala tudi, da bi Sv. Gotthard bil lahko skupno središče za Slovence, Nemce in Madžare. Raba deli Sv. Gotthard na dva dela in tam bi se lahko križale transverzalna in vertikalna železnica.

Zolger je poslal prof. Mortonu še nekaj dokumentov za točno orientacijo. Slavič je sestavil v ta namen statistični pregled, kjer se naša zahteva omejuje na minimum. Gre za 11 občin, kjer prebiva 4544 Slovencev, 1137 Nemcev in 906 Madžarov. Slavič in Ehrlich sta hotela obiskati še Leeperja in Johnsona, toda ni bilo mogoče z njima več govoriti. Temperley, katerega sta obiskala 19. julija, pa ni bil dovoljen za stališče delegacije.

Z dopisom z dne 2. avgusta je glavno tajništvo naznanilo naši delegaciji dokončno rešitev prekmurskega vprašanja. Iz njega je razvidno, da je Conseil supreme na seji 9. julija določil mejo med Ogrsko in državo SHS kakor jih je bila predlagala naša delegacija že 20. maja in jih je bila sprejela tudi teritorialna komisija. Naše nove zahteve glede Sv. Gottharda pa je konferenca odklonila, a Conseil supreme je vstregel naši prošnji z dne 16. julija, da bi se dovolilo našim četam zasedati Prekmurje. Dne 12. avgusta so čete res zasedle Mursko Soboto in potem korakale proti severu.

Deželna vlada v Ljubljani je poslala še neko prošnjo zastopnikom Sv. Gottharda (5 podpisov) da bi se priključili naši državi. Slavič je 13. avgusta stiliziral tozadevno vlogo na konferenco, toda delegacija je na svoji seji dne 14. avgusta sklenila to korak opustiti, ker je zaupno zvedela, da so itak vse teritorialne zahteve Avstrije odklonjene, ki so nam dale po-

• Splošno zvišanje obrestne mere bank in drugih denarnih zavodov je prislilo kreditne zveze v Britski Kolumbiji, da so zvišale tradicionalno najvišjo mero za posojila, ki je bila 1% na mesec na neplačano bilanco, na 14% na mesec. Temu primeru bodo verjetno sledile tudi druge province v Kanadi, ker je sicer nevarno, da bo usahnil vir prihrankov, iz katerih se odobrujejo posojila. —fš.

• Ontarijska vlada bo verjetno kmalu dovolila, da se tudi v tej provinci organizirajo kreditne zveze na krajevni podlagi kot je to v navedi v Atlantskih provincah in na zapadu Kanade. Ta sprememba bo omogočila članstvo mnogim, ki sedaj ne morejo postati člani, ker ne pripadajo nobeni poklicni, podjetni, etnični ali verski skupini, ki bi imela organizirano svojo kreditno zvezo. —fš.

• Tri družbe nadzirajo v Kanadi nad polovico dnevnega časopisa. Večina ima pod nadzorstvom tudi radijske in televizijske postaje. Posebna komisija kanadskega senata pod predsedstvom senatorja Daveya preiskuje trenutno razmere v obsevalnih sredstvih v Kanadi. —fš.

• Senator Zdrženih držav W. Proximire je obdolžil velike zavarovalne družbe, da so l. 1968 računalne zavarovalcem 250 milijonov dolarjev več kot bi bilo upravičeno. Očitek je veljal za varovanjem, kjer si kdo zavaruje plačilo dolga za primer, da umre. Državni nadzorniki so mnenja, da bi morale vrniti zavarovalnice vsaj 50% vplačanih premij zavarovalcem, toda dejansko vrnejo samo kakih 44%.

Med zavarovalnicami, ki vrnejo zavarovalcem največ, sta bili na prvem in drugem mestu dve zavarovalnici kreditnih zvez: League Life Insurance Company of Detroit (Michigan Credit Union League) je vrnila zavarovalcem 94% vplačanih premij, CUNA Mutual Insurance Society of Madison, ki služi kreditnim zvezam v ZDA in v Kanadi, pa je vrnila 81% vplačanih premij, kar predstavlja dokajšnjo razliko od 44 odstotkov. —fš.

• Dirigent Atlantic Symphony Orchestra v Halifaxu, N.S. je Slovenec Kitar M. Mizerit. Studiral in poučeval ter dirigiral je v Ljubljani. L. 1951 je postal glavni dirigent Dubrovniškega festivalnega orkestra, od 1958 do 1968 pa je bil dirigent Renske filharmonije (Rheinische Philharmonie) v Koblenzu. Kot gost je dirigiral tudi v Avstriji, Švici, Franciji, Španiji ter Zdrženih državah. V Halifaxu vodi orkester sedaj že drugo sezono. —fš.

• Ob smrti Jožefa Lampreta, duhovnika apostolske administracije Slovenskega Primorja, je zapisala Družina: „Slovenski javnosti je znano, da je prišel v spor s cerkveno oblastjo. Manj znano pa je, da so se njegovi odnosi s Cerkvijo pred tremi leti uredili. Od tedaj je maseval pri uršulinkah v Ljubljani.“ Na grobu je govoril njegov bivši profesor v bogoslovju dr. Stanko Cajnkari, pokopali so ga v Ljubljani. —fš.

• Najvišjo naklado so dosegli v Sloveniji v l. 1969 naslednje knjige: Sv. pismo—50.000 izvodov, Naša beseda (izbrana dela slovenskih pisateljev)—12.500 izvodov, Pischel: Zgodovina umetnosti — 10.000 izvodov in Karel May—8.000 izvodov. —fš.

vod za naše korake glede korektur severne meje v Prekmurju. Kot smo pozneje videli, te informacije niso bile resnične. (Konec poglavja „Prekmurje“) (nadaljevanje sledi)

V VSEH NEPREMISLIVOSTI.
OBENITE SE Z ZAUPANJE
DRUŽINSKIH
IN PRAVNIH ZADEVAH NA:

The Simpson Towers 401 Bay St. Suite 2000 - EM. 4-4004

POZOR ROJAKI!
POTUJETE SKOZI
RIM V DOMOVINO?

Vinko A. LEVSTIK
Director in lastnik
Hotel 'BLED' in
Via S. Croce in Gesuallemme 40,
Roma, Tel., 777-102

CARL VIPAVEC
SLOVENSKI ODVETNIK
IN NOTAR

Hotel-Penzijon 'DANILA'
Via L. Luzzatti 31
Roma, Tel., 750-587